

FIRMAMENTUL

nr. 28 Cor.
nr. 14
nr. 2-40
de Duminică
nr. 5 Cor.
de România și
nr. 10 Cor.
de și pentru Ro-
și strălucitate pe
de 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 30.
INSERTIUNILE
se primesc în adminis-
trație.
Măști publică și Loc de
scrisă costă fiecare fir 20 ft.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Higienă politică.

În viața artistică și științifică per-
sonalitatea individului e totul, nu este așa
în politică, unde mulțimea hotărăște.
Pe când în orice ramură a artelor
de seamă vor căuta să creieze din
singure și să-și imprime operelor firea
și caracterul specific, în poli-
tice frunza va trebui să se acomodeze
păturilor largi ale mulțimei și să și
muncă mai ales acesteia. Omul
de este, după medic și preot, cel mai
dintre diriguitorii societății ome-
nii; fantazia și invenția nu-i ajută nimic,
la baza faptelor lui nu stă cunoaș-
terea mai amănunțită a trebuințelor ce-
lor conduși.

Uneori, se întâmplă adeseori și la noi
cazurile poporului nu sunt tratate cu
de îngrijire și că, din neputința evi-
denței a menține o disciplină severă în
statuturile noastre sociale, se ivesc
contagioase, cari fac adevărate strică-
tură în corpul nostru național. Indiferen-
ța și lipsa desăvârșită de am-
plă și de mândrie națională ne caracte-
rizează de mult și școlile noastre na-
ționale și mai pot face datoria în această
viață. Nu arare-ori ni-se dă prilejul să
vădăm în atitudinile țaranului român un
sfârșit și de umilire față de alți com-
patrioți, ca pe vremuri, când duceam în
pogor apăsării.

Acum un caz evident de boală politică,
care putem spune că trage mai mult

în cumpăna existenței noastre naționale,
decât chiar bolile economice, cari ne bântuie.
Stările acestea de deprimare, de lipsă de
avânt și de conștiință a drepturilor cetățe-
nești chiar, nu sânt o probă de destulă să-
nătate și vigoare și noi avem o trebuință
de îndreptare. Oamenii noștri politici tre-
buie să se preocupe negreșit de măsurile
igienice cuvenite, de mijloace pentru înăl-
țarea moralului păturilor de jos, pentru in-
filtrarea în popor a unei încrederi absolute
în soarta și drepturile sale. Căci îndată ce
conștiința aceasta i-se va întări și indifere-
nțismul va face loc unui fanatism pentru
libera sa existență, poporul va avea o în-
doită importanță în rolul politic al condu-
cătorilor.

Dar să nu ne oprim la păturile de jos,
cari de altfel, cu toate mizeriile lor, singure
au știut să-și păstreze existența lor în cursul
veacurilor. Să ne gândim și mai cu dina-
dinsul la straturile zise culte, unde igieniștii
noștri politici vor putea găsi și mai multe
simptome de stări maladive.

La dreptul vorbind, primejdia cea mai
mare de aici ne amenință. Cu cultura câtă
o avem, noi sântem acum într-o stare de
dezastru și de epură. Epurează clasa de
mijloc și, sporindu-se, cresc pretențiunile ce-
lor ridicăți. O mulțime de oameni culți și
semiculți, pentru cari instituțiile noastre na-
ționale sânt prea puține și capitalurile noastre
românești prea disparente pentruca să
le asigure existența dorită, mișună acum în
toate centrele românești. Printre dânșii e
un amestec de caractere și de deprinderi, e

o goană explicabilă după rosturile vieții, dar
nu este nici un fir de conducere ideală mai
de seamă și nu e nici o tendință spre ar-
monizare a forțelor în serviciul cauzelor
mari.

La sutele de învățători, profesori și preoți,
cari până de curând alcătuiau modesta clasă
conducătoare, s'au adăugat sutele de advo-
cați și de funcționari de bancă și a pornit
naturala ciocnire de interese mărunte, cărora
de obicei cauzele cele mari le sânt subor-
donate.

Mă rog, s'au gândit conducătorii noștri
că mulțimea asta de oameni cu carte suferă
și ea de mai multe neajunsuri periculoase?
Mai întâi ea petrece într-o reală exploatare
a momentului și a zilei și nu are legătură
intimă cu problemele noastre de cultură. În
rândul al doilea s'a dovedit, că tocmai prin-
tre elementele cu carte se găsește un ma-
terial politic mai suspect și mai puțin dis-
ciplinat, din punctul de vedere al hărniciei
și al jertferei de sine.

Transfugii și trădătorii, inimile sterpe și
mintile viclene, oamenii blazați și mlădioși
sub raportul conștiinței, de aici se re-
creează, cădelnițele păcii, umblă să ametească su-
fletele cu miros de smirnă patriotică, tără-
mul cel mai accesibil aci se arată.

Așa că dacă e vorba de igienă politică,
opera trebuie să porniască de sus în jos,
ceea-ce este cu atât mai util, cu cât cură-
țindu-se atmosfera de sus, sănătatea se va
resimți și în stratul poporului.

Luni seara.

Scrisoare de mulțămire.

Paradis, ziua proorocului Ilie.

Nepoșilor,

Am împodobit groapa mea cu un monu-
ment frumos, mai frumos de cum aș fi așteptat
de aceea vă trimit mulțămirea mea de sus,
din lumea duhurilor neamului, din tovarășia sce-
lărilor alese, cari și-au dat viața pentru neam.

Am să răzbaș dintr'o depărtare așa de
de sus să ajungi la acea mică stea pierdută
în milioanele de aștri, până la acel punct
de lumină, cirula voi li ziceți: »pământ«.

Știți?
Sânt sânt doar toți aștrii firmamentului, pă-
mântul și zidurile Creatorului, pământ sântem
și noi, doar suflarea ziditorului de a vâr-
tu și al duhului vieții! Și în pământ ne vom
întâlni cu toții, în pământul dintru care am fost
— cum zice scriptura.

Am să vă scriu, cu toată firea mea războinică, cu toată
forța mea de a-mi apăra neamul chiar cu pu-
șca și cu sabia, imi amintesc din ce în ce mai
de grăul scripturii, de învățăturile, ce le
am învățat pe vremuri, între zidurile, prea strâmte
ale pentru mine, ale seminarului din Blaj!

Câte odată, Doamne iartă-mă, dar și aici mi se
pare că prea e mare liniște în jurul meu, că
mi sânt tăcuși și îngândurați sfinții din preaj-
mă, și-mi vine așa un dor de a chui în

gura mare, de a mă lua de piept cu cineva, când
celesc vești slabe din lumea noastră. Și veștile
slabe se sânt lanț, de o vreme...

Voi nu știți, mă!, cum sânt eu când mă că-
trănesc! :

În Bălgăram mergeau atunci la crăsmă și spu-
neam cheinărului să-mi dea *vin cu cătran* — și
să nu fi dat Dumnezeu, să se aprobe cineva
de mine în seara aceea! Pe-aici crășme nu
sânt.

Sfinții ăștia beau numai nectar și apă minerală
și siropuri. Nici Balint, tata moș al vostru dela
Roșia, nu mai bea decât boviz gol... Suflu și eu
dintr'o înghițitură un pahar mare cu sirop, apoi
mă plimb cu mâinile la spate, înfuriat. Ingerii se
fărăsc atunci din calea mea, că-i li e frică să nu
scap vr'o injurătură și vin apoi popii, vine Sa-
guna și Șuluț și Bunea, să mă liniștească. Eu
le zic atunci răstii:

— Lăsați-mă în pace, oamenii buni, că numai
mă la gura pe dinainte, și pășesc o minune..

Ei nu pricep amarul ce clocoțeste în mine
Erau o fire mai pașnică, pe semne, ori s'au po-
tolit, s'au cumișit, la trecerea lor din lume.

Eu sânt tot cel vechiu, și când izbesc câte
odată cu pumnul în masă, mă mir, cum de nu
sună mai tare izbătura... Și vine sfântul Petre și
mă bate pe umăr:

— Domnule Axente...

— Ce i?

— Nene Axente...

Acum mă întorc prietenos către Preasfântul și
ascult povața lui, de a mă purta mai cuvlin-
cios și mai pașnic, în împărăția duhurilor drep-
ților.

Este însă un sfânt, mai de seama mea, un
prooroc cu barba albă și cu fruntea încrunțată,
care mi a plăcut dela întâia privire.

I am zis atunci, fără să fi întreat pe cineva:

— Să trăești, Iie prooroc!

— Bine ai venit, nene Axente, mi a răs-
puns el.

Și ne-am legat frați de cruce din clipa aceea,
cu toate că el e sfânt de cei mari, ear eu
sânt iacă așa, suferit numai, pe la poarta ra-
iului.

Cu sfântul ăsta mai am noroc, de mă mai
răzbun câte odată

Mă la în carul lui de foc și mă poartă prin
vălmășala norilor, de și mie imi vine frică uneori.
Vezi *ăsta i* un sfânt cum se cade, pagubă, că n'a
fost Româ... dar firea lui e de moș, curat tata
moș dela Roșia, când se pornia cu căruța către
Abrud!

Și trecem noi din slavă în slavă, mai pun și
eu mâna pe câte un trăsnet și când îi dau dru-
mul, rîde proorocul, că-mi astup urechile pe urma
groasniului datunet, ce trece tot mai jos, până
ce abia se mai aude. Acolo jos, nici nu puteți
înțelege, ce va să zică trăsnetul lui Dumnezeu,
dar să-l prinzi în mână, să-l învârți odată și pe
urmă să-i dai drumul în păpăstie — asta e ceva
dumnezeesc, ceva ce nu se poate spune în cu-
vinte.

Și așa mă răzbun eu câte odată, de câte ori
sânt cătrănit!

Și scrisoarea ce v'o trimit acum, am împiantat-o
în vârful unui trăsnet și i am dat drumul...

Și vă mulțămesc, nepoșilor, pentrucă v'ați adus
aminte de mine și nu mi ați lăsat groapa pără-

Neapărat, e o muncă uriașă ce cerem noi aici. Să transformi întregi stări sufletești ale unui popor și să vindeci atâtea anomalii înrădăcinate în societatea conducătoare, reclamă inteligențe superioare, energii de fier și strașni e spirite de organizare. Sânt ele și anumite boli parțiale, a căror contagiune poate fi evitată: izolând, de pildă, pe trădători și urmărându-i cu consecvență, le vom înlătura influența disolvantă. Dar când e vorba de un întreg complex de necazuri, se impune o prefacere radicală a spiritului public, o rânduire nouă a forțelor luptătoare și o disciplină absolută. Ne gândim în vis la așa ceva; iar realitatea e treaba viitorului.

O nouă politică polonă în Germania. Din Berlin se anunță că la 20 August n. va avea loc în Posen inaugurarea unui nou palat regal al împăratului Wilhelm. Cu acest prilej Wilhelm va rosti un mare discurs — *prevestind o nouă politică de concilianță față de Poloni.*

Acest discurs a fost redact de sfătuitoarii responsabili ai împăratului și *va conține declarații favorabile pentru Poloni.* Acesta e și motivul că la serbarea inaugurării au fost invitați și mai mulți poloni distinși.

«Tratative îngrijitoare». Cu acest titlu sugestiv, un anonim scrie în fruntea revistei sociologice ungurești «Renaissance» un articol, în care se analizează temeinic discursul contelei Tisza în onoarea împăratului german, relevându-se articolul se resumă în pasajul final, în care se spune că «contele Tisza dorește alianța cu naționalitățile, ca la aparență cu ei, în realitate însă împotriva lor, să-și fortifice poziția strategică față cu asaltul miloanelor cari cer votul universal, egal și secret». Auto. ul mai crede apoi, că chestiunea de naționalitate e o chestiune de natură pur economică și, în consecință, cere reforme economice, căci o politică economică bună și umanitară va dărâma

sită. E prea frumos încă monumentul ce mi-ai ridicat, când mă gândesc, că a lui lancu și al altora e așa de modest!

Era de ajuns o cruce de platră, pe care să scrieți cu litere de pară numai *Axente*, ori o cruce de lemn: două sulii puse cruciș...

Eu n'am trebuință de podoaba aceasta deșartă, dar au urmașii mei, cari vor sta cu capul descoperit în fața mormântului — și vor înțelege din monumentul ridicat, că n'am fost hoț și nici tâlhar n'am fost...

Și nepoatei Getta, să-i spuneți, că o binecuvântez pentru florile ce le-a răsădit pe mormântul lui nenea Axente.

Și rămâneți sănătoși nepoților, și s'auzim de bine, că vă ia mama... asta, era să mă ia gura pe dinainte!

O să vă mai scrie d.n când în când nenea vostru.
ss. † *Axente Sever.*

Un câne.

— Schiță de Maria Ebner-Eschenbach. —

Trad. de Horia P.-Petrescu.

Predilecție simțește omul pentru fel de fel de lucruri, iubire însă, adevărata, veșnica iubire — dacă e vorba să o simțească vreodată — o cunoaște numai o singură dată în viață. De părerea asta se lasă condus cel puțin forestierul Hopp. Câți câni a avut el, pe câți l-a avut dragi, dar să iubească, cu adevărata, cu veșnica iubire, n'a lubit decât numai pe unul — pe Crambambuli. La cumpărat, mai bine zis l-a

ușor barierele dintre singuraticile naționalități, deslănțuind un proces de nou grupări.

Pentru noi acest articol, publicat la loc de frunte în revista ungurească cea mai liberală și mai modernă, e o nouă dovadă, că până și cei mai evoluți dintre potrivnicii noștri sânt robiți de falșă doctrină a «idel de stat» și că și mentalitatea lor suferă de defectul organic al celorlalți șovinști. Ei nu pot adică concepe singura soluție posibilă a chestiunii de naționalitate: acordarea deplină a drepturilor politice. Căci numai deplinătatea drepturilor politice poate garanta evoluția caracterului național al oricărui popor. Legea evoluției naționale e legea primordială a existenței popoarelor și ea constituie un zăgaz neînvins pentru legile evoluției economice, cari numai după validitatea necondiționată a ei vor ajunge să stăpânească viața popoarelor. Sânt atâtea pilde în apus cari adevăresc acest adevăr fundamental și e prea caracteristic pentru mentalitatea ungurească faptul, că orizontul ei se îngustează atât de mult, ori de câte ori e vorba de chestiunea naționalităților din Ungaria.

Cronomul Germaniei în Orient. În Noembrie, prințul moștenitor al Germaniei va face o călătorie de cercetări și studii în Asia orientală. Călătoria plănuită de mai multă vreme va începe cu vizitarea teritoriului Kiao-Ceu; kronprințul se va duce apoi în China și în Japonia, iar la întoarcere se va opri puțin în India.

Plecarea va avea loc după «Berliner Tageblatt», dintr'un port italian și călătoria se va face probabil pe bordul unui vapor de război german. Totuși, au avut loc tratative cu compania Hamburg America pentru ca aceasta să echipeze în mod special unul din pakeboturile sale pentru călătoria Kronprințului. Durata totală a călătoriei va fi de patru sau cinci luni. Prințul moștenitor se va înapoiela pe la sfârșitul lunii Februarie 1911.

De la călătoria sa în Orient din 1902 în prezent, căreia s'a oprit în Egipt, la Atena și la Constantinopol, Kronprințul nu mai părăsise Germania decât pentru o vizită în Anglia, alta în Copenhaga și, în sfârșit, cea din urmă la Sinaia, când cu a 70 a aniversare a regelui Carol.

Călătoria pe care o va face la sfârșitul acestui an are de scop, după organele oficiale, de a l pune în măsură să cunoască organizația unei colonii germane și țările din Extremul Orient. Dar e de remarcat că această plimbare, pretinsă de

studii, a Kronprințului în Extremul Orient este odată mai mult importantă pe Germania relațiilor sale cu țările din special cu China și Japonia.

Grija aceasta a Germaniei de a avea contact strins cu aceste națiuni s'a realizat acum zece ani, cu prilejul călătoriei Henric de Prusia, fratele împăratului și Japonia.

Călătoria Kronprințului, în care unită recunoască opera noului secretar de stat Kiderlen-Waechter, e o nouă dovadă de strălucitoare a Germaniei pentru a avea influență în Asia.

Prețul unui mandat. Comisia «Virșet» a ținut, Sâmbătă după masă, o sesiune extraordinară, ca să ia cu «bucurie» la cunoștință cizia ministrului de justiție că orașul va ferici cu două instituții noi: tribunala de curatură regească. De asemenea se va zarma de honvezi pentru a mai putea încă două batalioane, — și ministrul a trimis și el o hârtie despre două roane pentru nu știu ce corporație pe legătură cu creșterea armăsarilor.

În chipul acesta se ia apa dela moștenitorilor pangermani, pe lângă succesul candidatului guvernamental L. Karáthy și p'actic, fără îndoială, și în spiritul alegerilor de acum câteva luni de zile.

Presa ungurească și împăratul

Declarațiile hotărâte și românești Dr. T. Mihali, publicate în «Revue» 9 c., au provocat o ploaie de scrisori se ocupă de noi, în presa ungurească pând cu ziua de Marți, când patruzeci Budapesta au scris, la loc de frunte, «corfa» dată contelui St. Tisza, și au avut de înregistrat fie injurături, fie oficialități cari ne-au privit. Căci în însă alaltăeri, când au ținut să-și vântul și câțiva șefi de opoziție, niștri și, poate, viitori conducători. E vorba de Fr. Kossuth și baron Dezső.

Nimic mai instructiv decât arăta stea. Ele apără, toate, o cauză

schimbat cu altul, în birtul «la leu» din Wischau, luându-l dela un ajutor de pădurar, fără de post. Dela prima prioire a fost cuprins Hopp de o simpatie, care avea să țină până la ultima lui răsufare.

Puteai ceti ticăloșia în ochii stăpânului animalului frumos. Ajutorul de pădurar stetea la masă cu o sticlă goală de rachiu și înjura pe birtaș fiindcă nu voia să-l mai dea de geaba. Un bondac mic, tânăr încă, dar așa de spălăcit la față, ca un arbore fără de viață, cu părul galben și cu o barbă galbenă, slăbuță. Rocul de vânător, de sigur o rămășiță din strălucirea de odinioară a ultimului timp de serviciu, purta urmele unei nopți petrecute într'o groapă umedă, de pe drum. Deși se prindea Hopp cu multă neplăcere la vorbă cu astfel de oameni, totuși, luă loc lângă flacău și se dete în vorbă îndată cu el. A aflat nu peste mult că păcătosul de el și a pus deja zălog la birtaș carabina și geanta de vânat și că vrea să dea și cănele, dar crășmarul nu vrea să știe nimic, hingherul, de un zălog, care mai trebuie să l și hrănești.

Domnul Hopp nu destăinuia la început nimic din simpatia ce a prins o pentru câne, ci a lăsat să le aducă un rachiu de cireșe din Danzig, de care avea birtașul pe atunci și turnă în paharul cafei fără de post, din greu.

Astfel au fost toate în rândulă într'un ceas. Vânătorul dete douăsprezece sticle din băutura, cu care l cinstise la închelerea tângului — vagabondul dete cănele. Spre cinstea lui fie spus: nu l a fost ușor să se hotărăască. Mâinile îl tremurau așa de tare, când a vrut să-l pună în ghia pe după gât, încât se părea, că n'o să mai

sfârșească nici când cu manipulația așteptă cu răbdare și atinse în buche care, pe lângă toată starea mizerabilă, afla, era atât de frumos.

Putea să aibă mult doi ani de zile, semăna cu vagabondul, care l lădă, culoarea cănelui era cu vre-o câteva întunecată. Pe frunte avea un semnal albă, care se pierdea la stânga și la dreapta în liniiare mici, întocmai ca acele dintr'un de brădet. Ochii li erau mari, nepăruși, mărgele de cerulete galbene deosebite, roua, urechile ridicare, lungi, fără de de greș erau toate la cănele lui. Și până la nasul fin de mirosat; stătu sveltă, pedestalul care putea înfruntă Patru colonne, cari ar fi putut să susțină și trupul unui cerb, cu toate că era groase, ca picioarele unui iepure. Părbertus! ființa asta trebuia să-și aibă genealogic, tot atât de străvechi ca și unii cavaler german al vre unui or

Vânătorului îi ridea inima de neputință. Se ridică, prinse de frînghie, pe care în sfârșit vagabondul, și l întrebă: »Cum îl ch'amă?»

— »l chiamă, ca pe băutura, pe capeți: Crambambuli.»

— Bine! bine! Crambambuli odată? Înainte!»

Putea el să tot strige, să îlure, sfoară — cănele nu-l asculta, ci se uita spre acela, pe care-l ținea de sus

lucrul a vieții noastre publice: identificarea mijurilor de unitate politică cu cea de unitate de rasă. Pentru aceea n'o să aflăm la lăncierii acestei rătăcirii nici logică, nici căldură, nici iubire de adevăr. Nimic din ceea ce caracterizează apărarea marilor idei să năvălească. Vedem la unul intoleranță, enervare, la celălalt orbecări și rîmături în legile țării. Sînt amîndoi cavalerii unei »idei naționale«, a cărei naștere, fiind contra legii, este nelegitimă.

Și, ca ironie a sorții, este interesant să se știe că aceeași Duminecă imbișugată, care ne-a hărăzit cuminențele lui Bánffy și Kossuth, a adus și cuvîntul cunoscutului luptător slovac Dr. Pavel Mudrony. Pare că ar fi cunoscut cuprinsul articolului lui Bánffy, pare că ar fi începutul unei polemici, începută fără, a ști încă cu cine o să se afle față în față cunoscînd doar lumea de idei îngustă și nedreaptă, care are și ea tunuri — așa sînt dezvoltate adevăratele lui Mudrony, adevăratele noastre. În afară de aceasta, »Világ« a făcut unul dintre rarissimele fapte cari ne dau puțința de-a vorbi și noi publicului ungurec prin preza sa.

Resumăm, pe cât ne îngăduie spațiul, cuprinsul articolelor din ziarul de Duminecă.

În »Budapest« scrie Fr. Kossuth despre »naționalități«. După ce ne spală pe o coloană pentru îndrăznim să vorbim străinătății și să primim apărarea Scotus Viatorilor, se ocupă de necesitatea organizării noastre naționale, accentuată de dl Dr. T. Mihali. Spune că ideea aceasta în-
într-un anumit sens tendința politică specială care implică crearea păcii. »De altfel cu naționalitățile nu se poate pune pace«, fiindcă nu au cu cîine stabile condițiile. Dacă s'ar împăca »agitatoriile« de azi, ar risări alții în locul lor. Numai cucerind sufletul nemaghiarilor s'ar putea ajunge la dragoste reciprocă, la pace. Lucrul acesta să-l facă cel dela cărma țării, — cu atât mai vîrtos că el sînt reprezentanții unui sistem vinovat de o păcătoasă întrelăsare, sub raportul acesta. Greutățile sînt mari: în jurul nostru sînt state națio-

nale libere, cari atrag naționalitățile, apoi agitația presei noastre și, în sfîrșit, credința că pe noi ne sprijinește Curtea, Casa domnitoare. Decl, cucerirea naționalităților, iar nu a ațățătorilor naționaliști!

»Pesti Napló« dă articolul prim din »Guvernul și naționalitățile«, de baronul D. Bánffy (al doilea în numărul de azi). Zdrobitorul de odinioară al naționalităților scrie că »tratativele urmate cu naționalitățile, și în primul rînd cu Românii, sînt primejdioase și anticonstituționale, ba ele — fiind cazuri de precedentă — pot avea urmări fatale pentru clădirea statului național ungurec unitar«. Guvernul actual vrea să-și sporească numai numărul aderenților prin acțiunea aceasta în timpul vacanțelor parlamentare, dar face rău, fiindcă știrbește »ideea națională«. Urmează o lungă disertație despre § XLIV din 1868, din care baronul Bánffy se căznește să tragă încă odată cunoscutele concluzii ungurești, că numai indivizii ar avea drepturi în țara aceasta, nu popoarele, și că nefiind recunoscute neamurile (népcsoportok), este recunoscută limba lor (nyelcsoportok). Părînd punctul acesta de vedere, înseamnă aproape să tîgăduiești »ideea«. Acțiunea de pînă acum a guvernului a întunecat-o bineșor, și, decl, trebuie să se întoarcă dela terenul lunecos al politicii de concesi. Aspirațiile naționaliste trebuie satisfăcute prin instituții cari asigură în sânul națiunii unitate și indivizibile, crearea unor relații politice, sociale și economice multumitoare.

Se vede că importanța acestor articole o constituie iscălitura, nu cuprinsul. Pentru noi numai tonul, ceva mai puțin trivial decât cugetarea, este nou. Pentru aceea, ca să fim complecși, dăm în două-trei propoziții și celelalte articole des-

»Budapesti Hirlap« se bucură de articolul dlui E. Brote din »Telegraful român«, și după ce constată că unitatea culturală a Românilor este numai un stadiu de pregătire pentru unitatea politică de mai tîrziu, traduce (nu putem controla fidelitatea) o parte din articolul »România viitoare« din »Revista Democrației române« din București. E vorba, în el, despre »unirea într'un singur stat independent a

tuturor țărilor dintre Tisa, Dunăre, Nistru și Carpați, care ar fi avea 318.000 de km. □ și 18 milioane de locuitori«.

»Egyetértés«, învinuște politica ungurească de pînă azi că este o politică de bacșișe și se declară contra împăcării, fiindcă naționalitățile și Ungurii duc un războiu pe viață și pe moarte. Care va fi mai tare, acela va stăpîni țara.

Impăcarea româno-maghiară.

— Un glas din Bucovina. —

În timpul din urmă se petrec în Ungaria lucruri de însemnătate vitală pentru Românii de sub coroana Sf. Ștefan. Decînd și-a ținut în camera deputaților din Pesta Ștefan Tisza, ministru în cabinetul Khuen-Héderváry, falomosul discurs despre chestiunea naționalităților, atât presa din Ungaria, cea maghiară și cea română, cât și cea din Viena, București și din alte părți, ne aduce știri peste știri despre împăcarea maghiaro-română.

Contele Tisza, ca un bun patriot — maghiar, n'a cerut naționalităților, și îndeosebi Românilor, nici mai mult nici mai puțin, decît să renunțe mai întîi la organizația lor pe bază națională, să intre în unul din partidele maghiare și apoi guvernul maghiar — asigură Tisza — va binevoi să intre în negocierile cu Românii pentru a stabili și pentru valachi un modus vivendi în marginile statului maghiar unitar. Cum va fi acest modus vivendi, cari sînt condițiile împăcării, de aceasta n'a amintit Tisza nimic și nici șeful său Khuen-Héderváry, care a ținut să revie și el asupra acestei chestiuni într'un discurs în cameră. Urmarea invitațiilor, lansate cu atîta încredere de contele Tisza, ca națiune și înecarea pe întregul în apele maghiare. Deputații naționaliști însă, — puțini la număr din mila vestilului Ieszenszky, pe timpul său procuror în procesul memorandumului din 1892, de astădată conducător al terorizărilor la alegeri — dar cu atît mai conștienți de înalta lor misiune și răspunderea grea față de națiune și pătrunși de demnitatea lor națională, i-au dat naivului Tisza răspunsul cuvenit: Și deputații naționaliști ca și

Au făcut proba. N'a ajuns tocmai să se zurgume, pentru că stăpînul cel nou și a pierdut pofta de cănele năvăș mai înainte de a fi ajuns la așa ceva. Au încercat înzădar, la început, prin dragoste, mai apoi prin asprime.

Mușca pe fiecare, care se apropia de el, nu voia să mănânce și s'a jgărit ca vai de el — multă carne nici nu poate prinde un căne de vîntor. După câteva săptămîni i se vesti lui Hopp, să vină să-și ia dihania. Cînd s'a dus Hopp într'un suflet și l-a căutat pe căne în ughierul lui de chlnuri, a fost o revedere de bucurie fără de margini. Crambambuli a început să șchelălăscă ca un nebun, sări pe stăpînul său, își răzmă lăbele de dinainte de pieptul lui și linse lacrimile de bucurie, care curgeau pe obraji bătrînului.

(Va urma).

Nota. Maria de Ebner Eschenbach este una din cele mai de seamă scriitoare germane în viață. Născută contesă Dubsky, pe o moșie din Moravia, în 1830, ajungînd în atingere cu populația de-acolo, mai tîrziu în cercurile cele mai înalte ale aristocrației austriace, ca nevasta baronului Feldmarschal-leutnant Ebner de Eschenbach, a scris foarte mult. Descrie cu o deosebită dragoste tipuri dela țară, cu o notă intimă, care cade bine în timpurile noastre, hipermoderne. Societatea înaltă încă o vede cu toate defectele și meritele ei. Un realism sănătos, condus de o mină viguroasă, ai putea zice, bărbătească. Schița de față e din volumul, cu care și-a stabilit renumele — »Povești dela sate și din castel«.

Traducătorul.

cînd îi strigă acesta: Marș! și cînd își întovărășii porunca cu o lovitură de picior, și se încerca tot mereu să se apropie de stăpînul său. Abia după o luptă aprigă i a reușit dlui Hopp să se instăpînească pe căne. A trebuit să-l lege de gât și de picioare și să-l pună într'un sac, pe umeri și să-l ducă astfel pînă la casa pădurarului, cale de câteva ceasuri de mers.

Au fost de lipsă două luni încheiate, pînă ce a înțeles Crambambuli, după ce l-au bătut mai mort, după ce l-au legat, cînd a vrut să fugă, într'o sgară cu țapuse, că al cui este acum. Mai apoi însă, după ce învățat să se supună în toată forma, ce mal căne s'a făcut din el! Nu e în stare limba să povestească, și nici cuvîntul de laudă nu poate să explice perfecțiunea la care a ajuns, nu numai în deprinderea misiunii sale, ci și în viața de toate zilele, ca servitor conștiențios, camarad bun și ca prieten credincios și păzitor. Ii lipsește numai glasul, zici d. spre alți căni inteligenți — lui Crambambuli nu-i lipsea nici asta; cel puțin stăpînul său obicinuit să vorbească timp îndelungat cu el. Nevasta forestierului era geloasă în toată forma pe »Buli«, cum îl numea ea desprețuitor. Cîte odată muștra chiar pe bărbatul său.

Împletea fără să zică o vorbă zilulica întregă, ceasuri nenumărate, dacă nu deretica prin odăi, ori nu spăla ori fierbea. Seara, după mîncare cînd începea să împletească din nou, ar fi vrut bucuros să mal povestească și ea câteceva. Știe Hopp s'o povestiască numai cu Buli câteceva și cu mine nimic? Te înveți să uiți de atîta vorbă cu animalele vorba cu oamenii.

Forestierul își mărturisea, că e ceva adevăr într'asta, dar nu-și știa ajuta cu nimic. Despre ce să fi și vorbit cu băbuș'a lui? N'au avut nici cînd copii împreună, vacă n'aveau voie să țină, iar într'aripatele domestice nu l interesează pe un vîntor, dacă sînt vii, iar moarte numai puțin. Pentru cultura pădurilor și pentru poveștile de vîntoare pe de altă parte n'avea nevastă-sa nici un interes. Hopp a găsit la urma-urmelor mijloc, să iasă din încurcătura asta, în loc să vorbească cu Crambambuli, vorbea despre Crambambuli, despre triumfurile, pe cari le are pretutindeni cu el, despre invidia altora, că-l are, despre sumele ridicol de mari, cari i-se imbiuau pentru căne și cari le respingea disprețuitor.

Doi ani a ținut asta, cînd apăru într'o zi grofițe, nevasta stăpînului, în casa vîntorului. A știut el pe dată ce are să însemneze vizita asta și cînd a început stăpîna cea bună și frumoasă: »Măne, d' agul meu Hopp, e ziua bărbatului meu...«, urmă el liniștit și surzînd: »Și ar vrea Măria Ta să-l dea Domnului conte ceva de cinste și e sigură, că nu-i poate face mal multă bucurie, decît cu Crambambuli.« — »Așa-i, așa-i, dragă Hopp...« Stăpîna se roși de bucurie văzînd că l lucră Hopp cu atîta bunăvoință în mîna, aminti îndată de recunoștința ei și l rugă, să-i spună nu mai prețul care va trebui să-l dea pentru căne. Vulpoiul bătrîn de vîntor chihotî, se făcu apoi foarte supus și ieși mai apoi cu declarația: »Măria ta! Dacă rămîne cănele ăsta la curte; dacă nu și mușcă frînghia, dacă nu se smulge din orice lanț, ori dacă nu poate să rupă orice lanț, dacă nu se sugrumă, încercînd să scape, atunci primește-l Măria Ta, de geaba — că atunci nu mai are pentru mine, nici un preț«.

fiecare român de bine doresc împăcarea cu națiunea maghiară, o împăcare sinceră, însă bazată pe egala îndreptățire a celor două națiuni.

Numai aceasta nu o doriau puternicii zilei și văzând că gestul cel mare al lui Tisza nu prinde și că cu deputații români — elementele agitatorice și rebele — nu se poate face nimic, ei au început o pe altă strună. Știri răzlețite despre tratative între bărbați influenți ai Românilor cu guvernul maghiar pătrundeau tot mai des în coloanele ziarelor din Ungaria, București, Viena etc. Guvernul maghiar prin noul său ucenic — episcopul Mangra — înoda ițele împăcării pe după culise. Lumea afla numai din notițele necontrolate de gazetă despre memoriile înaintea guvernului — ale căror cuprins însă se trecea sub tăcere, despre vizite și conferințe și presa avea grijă de a ține toată chestiunea prin diferite interviuri și știri, care din care mai fantastice, în evidență.

Chemați pentru a-și da părerea lor, au prezentat la groful Khurn-Héderváry biletele lor de vizită și mitropolitul ortodox Meștanu și fruntașul român Dr. Mișu. Și au fost primiți amândoi de groful, azi atotputernic, au spus părerea lor și au părăsit cabinetul de lucru al primului ministru — iar pe urma lor gazetele au început a comenta... Sigur pare să fie numai atât, că amândoi — fiecare în felul său — nu au aprobat împăcarea după cum o vreau Maghiarii și o primesc Mangra et. cons., care ar avea drept urmare nimicirea Românilor ca națiune autohtonă.

Perfidia maghiară față de naționalitățile și mai ales față de Români e în de ajuns cunoscută. Încercările de împăcare datează încă de pe timpurile noastre pentru Români, dacă aceștia nu voiau să renunțe la independența lor ca națiune.

Toate momelile maghiare n'aveau alt scop decât să prindă pe proștii de valahi în mrejele lor. Și legea naționalităților din 1868: a fost ea altceva decât una din mrejele cele multe? Și n'a făcut fiecare guvern încercări — măcar formale — de împăcare? În timpul din urmă însă chestiunea naționalităților din Ungaria a ajuns într'un stadiu penibil pentru guvernul maghiar. În lumea cea mare pătrund știri tot mai dese și mai exacte despre terorismul ce se exercită în statul liberal — Ungaria: suprimarea oricărei mișcări culturale sau sociale, samavolniciile față de instituțiile naționale, persecutarea pătimasă a presei, groaznicile terorizări și nedreptăți, chiar omoruri la alegeri — despre toate aceste lucruri află acum și lumea în afară de Ungaria, știrile aceste trec și peste granițele austro-ungare. Și e cel puțin neplăcut, dacă lumea știe, că astfel de lucruri civilizatoare se întâmplă în mijlocul Europei, într'un stat care se laudă de a fi cel mai liberal de pe continent și cărui îi place să fie asemănat cu Anglia în privința liberalismului. E și dorința Coroanei — după cum se pare — ca să se puie odată capăt nedreptăților ce se comit zilnic pe sama naționalităților.

Și Români sunt gata de a se împăca cu Maghiarii. Condicio sine qua non a acestei împăcări însă trebuie să fie recunoașterea Românilor ca națiune și garantarea drepturilor lor prin o lege. Orice împăcare însă prin renunțarea la organizația națională ar fi un suicid comis pe

sama corpului național și atunci e de preferat lupta de până acum, fie ea și mai îndârjită!

Condițiunile și procedeul împăcării au fost fixate în mod atât de exact și limpede de președintele clubului naționalităților din Ungaria, Dr. Teodor Mihal într'un interviu, publicat la locul de frunte în ziarul vienez »Reichspost«

»Există numai o soluțiune acceptabilă a acestei chestiuni, și anume condițiunile împăcării trebuie să cuprindă păstrarea individualității naționale și a intereselor culturale și economice ale poporului român precum și garanții legislative pentru ca aceste interese să se poată dezvoltă fără piedici. Pe lângă aceasta propunerile de împăcare trebuie să se facă într'o formă, care să țină cont de demnitatea națională a Românilor, pentru ca conferința rațională, unicul for competent de a decide în chestiunea aceasta să le poată primi ca bază de discuție.«

Aceasta este părerea conducătorilor Românilor din Ungaria și numai o rezolvare în cadrul acestor declarațiuni este acceptabilă și poate aduce Românilor oareșicare garanții.

Își vor călca Maghiarii pe inimă, să consimțescă la o împăcare în astfel de condițiuni? După învata lor de până acum cu greu.

»Patria«.

Din România.

Primejdia holerei. D. V. G. Morțun, ministru ad-int rim la interne, a trimis prefectilor următoarea circulară telegrafică:

atențiunea d'lor primari asupra măsurilor de curățenie orașelor, cari trebuiau imediat luate pentru a îndepărta primejdia holerei. La aceasta adresă nu s'a dat nici un răspuns și măsurile cari s'au luat au fost cu totul neîndestulătoare.

Prin neîndeplinirea cu strictețe a acelor cerinți administrația județelor și a comunelor își asumă o foarte grea răspundere în cazul când holera ar izbucni și la noi.

De acela, sânteiți invitat ca de urgență să procedați în următorul chip: în cele trei zile cari urmează primirea acestei adrese veți strânge la reședința plășilor, la ceasuri deosebite în cursul zilei, primarii, secretarii comunelor rurale, învățătorii, preoții, percepșorii și jandarmii, proprietarii, arendașii precum și sătenii mai cu dare de mână și mai cu vază din cuprinsul fiecărei plăși. Întovăriți de d. medic primar al județului veți merge, rând pe rând, să puneți pe toți aceștia în deplină cunoștință de măsurile ce se vor lua pentru preîntâmpinarea holerei, făcând un apel călduros și un îndemn la sincera și strânsă solidaritate, stăruiind mai cu seamă asupra curățeniei care trebuie să se facă și asupra îndatoririi de a nu se ascunde ivirea boalei și de a declara îndată cel dintâi caz bănuit, de a se supune cu sfârșenie la măsurile de izolare ce urmează să se ia imediat, căci numai așa se poate lupta cu succes în potriiva epidemiei.

2. Direcțiunea generală a serviciului sanitar vă va trimite chiar mâine un foarte mare număr de afișe în care să se arate toate măsurile.

Fiecare trebuie să le urmeze pentru a evita molișirea.

Aceste afișe veți avea grijă să le împărțiți de urgență în toate satele ca să ajungă în mâna tuturor știlutorilor de curte, dispunând în acelaș timp la afișarea lor în toate localurile publice de la sate; Dumineca viitoare veți dispune să se

citească și să se lămurească din amvonul bisericilor, de către preot, învățător sau de către dical plășei.

3. Toți sătenii vor fi obligați ca până în zilele să-și curețe curțile de gunoae și să sporească din nou casele atât pe dinăuntru cât și pe din afară.

Pentru locuitorii săraci, veți face apel la proprietarii, arendașii și țărani mai bogați din localitate să dea căruțe ca să-și poată curăța curțile.

Intrucât privește varul necesar, veți dispune imediat să se distribuie la cel lipsit de mijlocuri și veți înștiința ministerul de suma necesară.

4. În deosebi, în ceea ce privește latrinele, în tot timpul verii, se vor observa cu strictețe precauțiunile din afișul ce vi se trimite de direcțiunea serviciului sanitar.

4. De asemenea, în ceea ce privește puștile de curățenie de către medicul local, să se pună îndată în bună stare.

6) La întâiul caz ce se va vesti, în orice parte a țării veți avea grijă a face să înceapă imediat strămutarea țiganilor nomazi. Ei vor trebui să rămâie acolo unde iau apucat venet sub supravegherea autorităților și medicului.

7) O deosebită atențiune veți da inspecției hranei ce se dă muncitorilor la mașinile de țesut și mai ales apei ce li-se aduce de băut; că prin unele localități în cari izvoarele sânt depărtate de locurile unde se treeră, se aduce odată pe zi în butoaie care stau expuse soarelui. Această apă se strică repede și ajunge germeni puternici al boalei. Veți dispune curățirea acestor butoaie cu leșie fierbinte cel puțin odată pe săptămână și apoi fierberea în clocote a apei înainte de a fi dată lucrătorilor.

8) Aceleași măsuri le veți lua și față cu emerațiile de muncitori ce se întrebuințează la cultura sfieldelor, a căror scoatere va începe în luna August. Supraveghea toate aceste măsuri cu mai mare atențiune și veți dispune darea imediată în judecată a contravenienților.

10) Pentru curățirea orașelor luându-se înțelegere cu ministerul de război, vi se pune la dispoziția soldați și furgoanele regimentelor din care oraș pentru a curăți curțile oamenilor săraci.

Tot așa veți urma și pentru curățirea orașelor mai mici din cuprinsul județelor.

11. Veți lua imediat măsuri pentru a se construi în cel mai scurt timp posibil barace la scânduri pentru izolarea bolnavilor în cazul când în localitate nu se află vre o clădire care să poată fi afectată și amenajată în pavilionul de izolare.

12. Ca măsură de combatere direcțiunea sanitară a făcut cunoscutu tuturor medicilor de plăși și agenților sanitari din întreaga țară, să stea gata să plece în locuințele unde s'ar ivi epidemii, pentru ca dispunând de un personal mai numeros, să o putem combate și localiza mai cu succes. În acelaș timp, vi se atrage luarea aminte că în toată această procedură, să urmați cu cea mai vigoasă energie, dar în acelaș timp și cu cumințenie și chibzuința necesară ca să nu alarmați lumea. Atrageți atențiunea tuturor, că urmându-se cu strictețe măsurile indicate, se speră foarte mult puțința de a scăpa de flagel și puneți-le înainte pilele cari le avem în trecut că toate locurile unde la izbucnirea holerei s'au luat măsuri serioase dela începutul epidemiei, ea a putut fi învinsă. Așa la Rotterdam, anul trecut, și chiar la noi în țară la Galați, în anul 1893.

Peste trei zile voi începe inspecțiunile spre a vedea felul cum ați adus la îndeplinire toate aceste măsuri.

Ministru de Interne adinterim,
V. G. Morțun.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

Cronică pedagogică.

Articole cu privire la planurile de învățământ oficial.

— Cîteva reflexiuni. —

În această chestie, la rubrica »Cronica pedagogică» a »Tribunei», începând cu Nr. 144 a avut o serie de articole din partea dlui M. Crăișanu, articole în cea mai mare parte bine scrise și bine documentate.

Am petrecut cu atențiune șirul ideilor desfășurate de d-sa.

După cât am putut constata părerile emise se referă la actualul nostru plan de învățământ în comparație cu cel al uniților și al Sașilor.

Prezenta constatare e bine să se facă deoarece nu au fost de credința că observările dlui M. Crăișanu privesc cel mai nou plan elaborat, de ancheta pedagogică recentă din Arad.

Reluând firul discuției, relev, că dl M. C. ca să conducă la tractarea ori mai bine a desbaterea școlii — a semnalat unele vederi vrednice de a fi discutate de pedagog.

La unele privințe însă a făcut și exagerări, cari pot să apară bizară asupra prezentului și a trecutului școlii românești.

Convingerea dlui M. C. este, că școala românească nu a făcut nimic, dar între împrejurările date s'a făcut tot ce s'a putut. Dovadă sunt reuniuni învățătoresci și conferințe atât în țară cât și la neamii.

Nu sînt apoi de ignorat nici comisariile didactice și de examene. (În special din dieceza Aradului) și conferințele metodologice (ținute la finea anului) spre a se arăta scăderile și suplimentele.

Școala nu e tare prin jertfele materiale materiale mai puțin naționale, cari se aduc pentru ea, ci e tare prin opera de educație sufletească națională, ce o săvârșește — zice dl M. C.

Clasă și cei mai puritani idealști sînt, de părerile că cultura unui popor e condiționată și de statură materială corespunzătoare.

Am ceva, cred — bare-mi în ultima analiză — să admită și dl M. C. și dacă da, pentru ce o considerare atât de absolută a celor materiale?

Dacă totuși stă afirmația dlui M. C. — de mai sus — întreb: ce operă sufletească și națională săvârșesc școlile, care în mare parte primește ajutor de stat?

Aici nu se poate da decât răspuns negativ!

Acesta înseamnă, că nivelul educației sufletești și naționale e pendinte, de jertfele mai mari și mai mici, ce se aduc pentru susținerea școlii.

Și totuși prin ce (ținuturi) se susține dl M. C., că el corespunde adevărului nici aceea, că școala de azi nu dă elevilor cultură națională; și că e cu atât mai mare cu cât lucrul îl evaluăm ca un fapt cu desăvârșire istoric.

Și pe dl M. C. că școala română, de, a învățat elevilor săi cunoștințe despre credința, și trecutul poporului român în conformitate, și cu planul de învățământ și manualele școlare scrise spre acest scop, cum sînt istoria, literatura română, istoria patriei și altele. Așa au mers și mai departe, dar de sine înțeles: aci nu se poate spune.

Că școala română d'aci înainte nu va prea putea răspândi cultura națională, cum s'ar conveni, — cu mare durere — trebuie s'o cred și cu de vremece guvernul pe viitor nu mai permite în plan susceperii »istoriei lui Traian» ci altădată, ce mai ști, ce o fi!?

Despre aceasta, cred, are cunoștință și dl M. C.

Înțeleg, că dl M. C. a pus teza pe un punct absolut ideal pentru aceea mai la vale zice, că elevul are să treacă în mod sumar prin toate fazele de dezvoltare culturală ale neamului său, conform principiului cultural istoric preconizat de pedagogie.

Când se cere confirmarea acestui principiu față de școala română — trebuie să facem întâi o privire retrospectivă în trecutul ei ținând cont și de prezent.

Fazele prin cari a trecut poporul român sînt, nu se poate mai vltrege și maștere.

Până când celelalte popoare din patrie oricum s'au bucurat de un curs liber în dezvoltarea evolutivă culturală — pe atunci poporul român nu a trăit între condiții așa prielnicioase.

Deschizând istoria culturală a neamului, vom afla, că înainte de secolul al XVIII nu poate fi vorba de școli publice organizate, la ce au contribuit diferite împrejurări nefaste și neatârnatore de noi.

Abia pe la finea sec. XVIII, când a izbucnit revoluția franceză toate așezămintele subrede și învechite ale Europei — au început a se lăsa și la Români zorii redeșteptării naționale.

Primul impuls spre dezvoltare al școlilor române le-au dat nemuritorii: P. Maior, S. Clain și G. Șincal.

Nu peste mult d'aci încoace Români pe terenul bisericesc și școlar au suferit mult din cauza dominațiunii ierarhiei sârbești din care nu ne-a putut scoate decât puternica energie a marelui Șaguna.

Deci — în general — învățământul mai sistematic, la Români, nu datează de câteva decenii.

E deci evident: cât de bine a putut trece elevul — prin fazele de dezvoltare culturală — liberă a ale neamului!

Principiul »preconizat» cu greu se poate aplica întocmai la un popor, care a dat de atâtea lipșuri și nevoi, ca cel Român, toate stînjeningându-l în dezvoltarea sa naturală.

Dacă poporul Român și factorii lui nu sînt vina că el nu a putut răzbi contra vitregităților timpurilor, — nu putem să le aducem nici imputări întemeiate.

Tot de aici provine și aceea că școala românească neavînd un trecut istoric mai îndelungat, sistematic și norocos în existență ei nu au putut funcționa liber n'a putut stînge multă experiență spre a trece în detalii și complect prin toate fazele prin cari au trecut școlile altor popoare favorizate de soartă.

Atîta, ce privesc înviațiunile generale la îndrumarea și organizarea școlii române.

Relativ la selecționarea materiei de învățământ al M. C. are dreptate când pornește dela maxima: *Nou multa, sed multum.* Drept aceea școala românească, mai întâi să știe ce, și apoi cât

să propună! Aci cere a se porcede pe baza principiului istoric-cultural și nu după vechile clișeuri. Numai așa crede dl M. C. va eși școala românească din primejdia ce o amenință.

Și eu sînt de părerea asta deși realizarea ei, între împrejurările de azi, e foarte dificilă întru cât, cum am arătat mai sus: școala românească nu funcționa liber, nejenată de influențe externe, și așa fel, că pe urma ei să obținem o muncă culturală omnilaterală, dar specifică națională cu toate manifestările ei.

Drept e și aceea că ceea ce nu vom putea realiza noi, vor realiza doară urmașii noștri numai că iluzii prea mari să nu ne facem! Iluzii își pot face frații noștri din regatul liber cari sînt liberi sub toate raporturile...

Țin a accentua aci, că cea mai mare grijă și preocupare a factorilor noștri oficiali și neoficiali să le fie iubirea și răspîndirea limbii și slovei românești!

Spre a obține un plan bine stabilit din toate punctele de vedere țin se amintesc aci, că »Reuniunea înv. români arădani» a luat concluzul, că pentru viitor toate despărțămintele și experiențele dobîndite să fie cuprinse într'o lucrare.

E de notat, că aceasta cernere are să dureze cel puțin atîția ani câte obiecte sînt, deci în fiecare, au membrii să se ocupe cu un singur obiect. (Va urma.)

Alegerea de învățător în Herneacova.

— În atențiunea Consistorului *) —

Miercuri în 10 August s'a ținut alegerea de învățător în comuna Herneacova, sub prezidiul protopopului din Timișoara, Dr. Tr. Putici, fiind doi candidați: Petru Trăilescu ped. abs. și subscrisul.

Ajungînd dl Putici în comună la orele 9 a. m. a ținut ședință cu comitetul parohial pentru candidarea recurenților. În tot timpul acesta se plimba agitat prin școală și exclama: »Ce drac nu mai vine!» Adecă îl aștepta pe Trăilescu.

După candidare, în loc să procedă la alegerea chemat pe fiecare alegător la sine și l-a îndemnat să voteze cu favoritul său, Trăilescu și nu cu mine, fiind eu un »bicher și blăstămat».

Văzînd că nu-l succede, a dispus preotului M. Barbulescu ca imediat să trimită trăsura la Recaș după Trăilescu, care rămăsese acolo neavînd trăsura cu care să vină.

Preotul a trimis Crăsnicului cu trăsura proprie după Trăilescu, — dar nu l-a aflat.

În tot timpul acesta dl Putici era indispus și, de teamă că Trăilescu n'o să vină nici cum, a amînat alegerea pe Duminica viitoare. Ajungînd însă Trăilescu în Hunedoara la orele 3 p. m. — s'a hotărît a se ținea alegerea.

A trimis apoi pe Crăsnicului prin sat, ca să adune oamenii despre care era sigur că vor vota cu Trăilescu.

Adunîndu-se de tot 14, zi patrușprezece oameni la școală, l-a trimis pe Trăilescu ca să se prezinte acestora, căci în cursul timpului cât a fost publicat concursul — nu s'a prezentat.

Pe când credea dl Putici că favoritul său se va fi prezentat destul alegătorilor, a plecat la școală, pentru a ținea alegerea.

Toate acestea s'au întîmplat la orele 5 seara. Precum vedeți: dl Putici n'a putut ținea ale-

*) Pentru cele publicate aici, redacția nu i-a nici o răspundere.

mai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela Székely și Réti fabricanții de mobile în Marosvásárhely,

garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot acești cu toalete în 3 părți 400 coroane.

în comenzi în speșe de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conforma tocmelii separate, în oricare parte a Ardealului.

la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă.

gerea dela 9 ore dimineața, de când a ajuns în comună până la 5 ore seara!

— Ajungând la școală, unde Tralescu cânta alegătorilor, a zis: »Așa că-i fain! Mai fain decât asta nu căpătați«. Și din 160 de alegători, câți sânt în Herneacova, au fost de față și au votat pentru Tralescu 14 și astfel l-a declarat ales!

Acum te întreb dle Puticlu. Cum de i-a fost ertat lui Tralescu să se prezinte alegătorilor în ziua de alegere? și de ce nu s'a prezintat înainte de a expira termenul?

Cu ce drept ai chemat alegătorii și i-ai îndemnat să voteze cu Tralescu? Ți-e ertat aceasta?

Câte sute ai băgat în buzunar dela Tralescu pentru Herneacova?

Câte sute ai luat dela blețul dascăl Rancu pentru Utvin?

Câte sute ai luat dela învățătorul P. Savil pentru Jadan, în rândul trecut, căruia ai dat banii îndărăpt nereușindu-ți a-l alege?

Și acum iarăși te întreb: Cu ce drept vii să mă numești »bicher și blăstămat« înainte oamenilor?

Eu zic: Bicher și blăstămat este acela care vinde stațiunile învățătoresci pe bani!

Bicher și blăstămat este acela care despoae pe bleții învățători pentru a le da vre un post!

Bicher și blăstămat este acela care calcă în picioare așezămintele noastre școlare!

Acum întreb Ven. Consistor: Cum de permite acestui »fibrău« bisericesc să traficeze cu stațiunile învățătoresci? Cum de-i permite să-și bată joc în modul cel mai »turcesc« de legile noastre bisericești?

Aproabă Ven. Consistor cecece face acest protopop.

Și acum, dle Protă, intentează mi proces pentru acest articol — și te voi da de gol.

Buzad.

Ion Șenca,
învățător.

Cronică rimată*) din Sibiu.

Baccilul împăcării. — Concentrare națională. — »Abuz de premiu«.

La Sibiu nu se mai vorbește decât de împăcare. Abia am scăpat de tifos și a dat peste noi boala aceasta nouă care provine — cum a descoperit doctorul Beu — dintr'un baccil numit »baccilul pricopselii«.

Toți se îmbulzesc la »masa pusă« și vreau să fie cei dinții cari să se înfrupte.

Toată lumea românească se împacă și reia vechile relații prietenești. Inregistrez numai câteva zvonuri mai senzaționale: »Albina« se împacă cu »Lumina«; »Telegraful Român« s'a împăcat cu »Lupta« și și a revocat procesul de presă ce l-a pornit împotriva ei; Păcățianu s'a împăcat cu Birăuțiu și-i pune la dispoziție scrisorile particulare ce sosesc la adresa »Telegrafului«.

Pretutindeni se observă o mare concentrare națională. Seminarul Andreian a acordat anul acesta furnisarea cărții pe seama seminarului — unui Român, refuzând să înoiască contractul mai scump ce-l avea cu un sas; directorul »Telegrafului« l-a abandonat și el »pre« birtășul neamț Hager și umblă și el la Românul Brote; Bardossy, inspectorul de școală în retragere, a făcut o nouă fundațiune de 9 cor. 20 b. pentru crearea unui fond de »universitate românească«, rezervându-și dreptul de-a numi el cei dinții profesori și altele și altele.

Vă puteți, deci închipui, ce impresie stranie a făcut în atmosfera aceasta de dragoste creștinească știrea că măritul consistor archidiecezan a hotărât să porniască proces împotriva dlui Dr. I. Lupaș, tînărul protopop al Săliștei.

Antecedentele acestui proces sînt următoarele: În sesiunea din primăvara aceasta, »Academia Română« din București a votat dlui Dr. I. Lupaș un premiu de 1000 lei pentru lucrarea sa despre marele arhieru Andrei Șaguna.

Cum însă această carte nu e a dlui Lupaș ci e consistorului mitropolitan, fiindcă dl Lupaș a scris-o numai, — dar consistorul a dat-o la tipar, acest mărit consistor a hotărât să porniască proces împotriva dlui Lupaș pentru restituirea premiului de 1000 lei, uzurpat pe nedrept. În aceiaș ședință, consistorul a ho-

*) Din respect față cu cititori și spre înlesnirea autorului (care nu e poet) — scrisă în proză.

tărit să conferiască acest premiu redacției »Telegrafului Român«, care a descoperit noul principiu al proprietății literare — materiale.

Se va cere și avizul doctorului Regman-Păunaș, care în materie de proprietate literară se bucură de mare autoritate înaintea fejelor noastre bisericești.

Despre altele — altădată.

Argus.

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 15 August n. 1910.

— Oaspeții noștri. Duminică și Luni palatul »Tribuna« a fost vizitat de mai mulți oaspeți români. Duminică ne-au vizitat domnil Dr. C. Popovici, avocat, și Dr. C. Nyeș, medic din Beluș, iar Luni d-nii N. Mazere și Neagoe Popa, profesori din Iași.

Oaspeții noștri iubiți au fost călăuziți de membri redacției noastre și au rămas încântați de instalațiile ziarului »Tribuna«.

— Vlaicu a sburat un klm. Din București ni-se scrie: Aviatorul român d. inginer Aurel Vlaicu a sburat Sâmbătă cu aeroplanul său pe o distanță de un klm.

D. Vlaicu și-a început experiențele sale la orele 7 și jumătate dimineața. După trei mici sboruri pe o lungime care a variat între 300 până la 400 metri, elicea sa făcând 400 volți pe minut așa că pe nesimțite, cu o stabilitate perfectă s'a urcat la o înălțime de 15 metri.

După aceia, d. Vlaicu s'a îndreptat drept către un câmp cu porumb care se găsea la o distanță de aproape 1400 metri de punctul de plecare. Aeroplanul a planat, cu oarecari oscilațiuni, la o înălțime care a întrecut cu mai mulți metri înălțimea marelui hangar din parcul de aerostație. D. Vlaicu a descins în apropierea câmpului după ce a virat la dreapta și ia stînga și a aterisat în fața șoselea Cotroceni.

Intreaga asistență, printre cari erau și mai mulți ofițeri din regimentele dela Cotroceni, a felicitat pe aviatorul român care cu aeroplanul inventat și construit de el a făcut primul kilometru în aer.

— Escursia studenților bucovineni la Vălenii-de-munte. Din Văleni ni-se scrie: Vineri seara la orele 8, a sosit aci, venind din Ploești grupul de studenți bucovineni sub conducerea dlui Gh. Tofan, profesor la școala normală din Cernăuți. Dupăcum se știe, studenții fac parte din corul »Lumina« din Bucovina și au întreprins mai multe escursiuni în România dând concerte în localitățile prin care au trecut.

La gară au fost primiți de d. N. Iorga, Virgil Arion, S. Tomescu, ajutor de primar, de asistenții dela cursurile de vară, de secția Ligii culturale, în frunte cu d. avocat I. Dima și părintele Th. Georgescu și alți cetățeni.

În gară a vorbit d. St. Tomescu urind bună venire escursionistilor și a răspuns mulțumind d. Gh. Tofan.

Seara au asistat la cursurile de vară, unde d. Virgil Arion, în aplauzile mulțimii a vorbit despre sociologie, tratând despre »Solidaritate«.

După aceasta au mers la grădina berăriei Anastasescu, unde s'au executat cântece și s'au recitat anecdote.

Sâmbătă au vizitat tipografia »Neamul Românesc«, casa de citit, și altele, iar seara a dat un concert în grădina Anastasescu.

Tot timpul cât vor sta aci studenții bucovineni vor asista la cursurile de vară, cari se țin de trei ori pe zi.

— Arderea expoziției universale Bruxelles. Din Capitala Belgiei se grafiază că expoziția universală care nu mult a fost deschisă a căzut pradă incendiului. Mai mare parte dintre pavilionii au ars. Focul a izbucnit Duminică către orele 9, în pavilionul belgian; scurtă vreme a cuprins și celelalte pavilionii străine. Pagubele se urcă la 20-25 milioane. Cauza incendiului nu s'a putut încă acum constata.

Asupra incendiului se comunică următoarele amănunte.

Duminică, către orele 9 seara, deodată izbucnit flacărl urlașe din clădirea poștelor dela poarta principală. În momentul acesta expoziție cel puțin 100.000 de oameni. În gările publice, pe terasele restaurantelor și muzicile. La vederea flacărilor miile de oameni au început să fugă cari încotrou, s'abierând pînd cu groază.

N'a trecut un sfert de oră și tot jurul poștelor era o mare de flacărl, mărind mulțimii. Focul s'a lăsat cu luțială extraordinară trecând și la pavilionul Italian și englez. Flacărlle erau atât de mari și căldura lor atât de gorițoare, încât pomplierii nu se puteau apropia de clădiri, ci au trebuit să se mărginiască la lărea focului.

O telegramă mai nouă anunță că a ars și latul comisiei pentru distribuția premiilor, împreună cu toate documentele, diplomele și daliile. Dintre pavilioanele Belgiei n'a rămas unul neatins. Locul lor îl ocupă acum ruinele megânde.

Focul a putut fi stins abia Luni, către dimineața, când s'a constatat că a ars și poziția belgiană, o parte a expoziției franceze, parte a expoziției italiene și aproape toată expoziția engleză.

Până acum nu sânt de înregistrat jertme vieți. Au fost însă foarte mulți răniți.

Comisia însărcinată cu organizarea expoziției a hotărât să nu încludă expozițiile pavilioanelor cari n'au fost atinse de foc și să înceapă numai decât reconstruirea pavilioanelor distruse.

— O groaznică catastrofă de tren. Paris se telegraflază că un internat din Boulogne a plecat Duminică dimineața cu un tren pentru cere la băile de mare din Royan, unde era și o cursă de cai. În tren erau vre-o sută de domnișoare și pe lângă acestea vre-o mie de soldați soane cari mergeau la curse. În gara de trenul s'a isbit de unul de marfă cu o greutate de optzeci de kilometri pe oră. Locomotivului s'a urcat peste vagoanele trenului și s'a sfărîmat total, de asemenea au fost complet mai multe vagoane ale trenului distruse, îndeosebi cele două dintâi în cari erau ternistele.

Dintre domnișoare n'a rămas nici una în viață. Cele dintâi raporte spun că sânt numai două morți și cellalți grav răniți, altele aduc numărul spre 50 de morți și unasută cincizeci de răniți. Comunicatul oficios intrat la ministerul de Interne publice însă înregistrează numai douăzeci și două de morți. Ministrul Millerand a plecat la locul. Acțiunea de salvare înaintează încet, căci în gara Sauyon nu e decât o jumătate din aceasta nu poate satisface cererile în vigoare. Paris s'au trimis trenuri speciale în ajutul victimelor. De sub dărîmăturile trenului au fost până acum treizeci și șase de morți. Văzînd strofii o poartă neglijența celor dela căi de feră de est.

— Încăerări cu prilejul unei expoziții cehilor în Viena. S'a vestit cu zile în urmă un mare grup de cehi din Praga vor să se ducă în Viena supt pretextul unei excursii, în realitate însă pentru a da un stimulent conștiinței

male a fraților lor din Viena. Aldeusch-il din Viena auzind de vestea excursiei cehe au plănuit o aprinsă demonstrație împotriva lor.

Poliția a prins de veste planul nemților și a luat toate măsurile de precauție pentru a zădărnici o foarte probabilă încălțare între nemți și cehi. Guvernul însuși, care dorește, din motive de sine înțeles, să încunjure un nou conflict cu cehii, a dat ordin poliției să previe un eventual scandal public. Drept aceea poliția, ieri, când ei a sosit grupul excursioniștilor cehi a oprit adunarea publică convocată de nemți și a întocmit lucrurile așa, ca cehii să se dea jos din tren, nu la gara Staatsbahnhof, unde erau așteptați pentru a fi luați în primire, ci la gara din Gumpendorferstrasse. Pentru a protesta contra ștrelicului poliției, nemții s'au adunat întărâtați la hotelul »Hotel Fuchs«. Poliția prinzând de veste, a pătruns în localitățile hotelului, somând pe demonstrații să se împrăștie. S'a încins o strajnică pârulală între polițiști și nemți, cari nu voiau să părăsească localul. Comisarul poliției a fost rănit la grumazi cu sticlă cu bere. În cele din urmă însă manifestații au fost nevoiți să cedeze forței polițiene și să fugă care încotru. Au fost arestați 19 manifestați.

Cehii, eșind din gară, s'au respirat cu toți pela rudele lor și nu s'au arătat în grupuri niciări ziua întreagă.

— **Un învățător uitat de sine.** »Drapelul« primește următoarele amănunte noi cu privire la cazul înregistrat și de noi în unul dintre numerele trecute:

»Fiul lui N. N. Crețu, ziler, a fost un slăbuț elev al școlii noastre confesionale din fabric. Dar mila și pomana, adânci virtuți naționale ale Bănățenilor, în întregă vreme la dăruit cu cărți, vestimente ș. a. Asemenea sprijinit fiind și la cele 2-3 clase în școala comunală. Apoi proptit de un binevoitor și răzimat de alt milos bărbat, cum? cum nu? I se oblice calea la preparandie, virtut fiind la pânea Alumneului din Arad. Sporul și acolo fiind supt nulă au mântuit cursuri și examene, numai pentru serviciul prestat ca lacheu în curtea episcopiei.

Privit printre degete și ocrotit supt promlele, fu ales de învățător în Țirniteaz, protopopiatul Timșorii. Vre-o 8—9 ani l'a hrănit poporul român, făcându-i rost de cvincvinala și asigurându-l viața întreagă cu cinstea de învățător, statnic și propovăduitor de carte, religie și dragoste de neam.

Duminea trecută acest »ptic aiuric« ticăloșește a sfruntat »pânea românească« cununându-se în biserica sârbească cu fiica unei cismărițe. La acest act invitațiile erau tipărite la biserica românească gr. or. pentru a seduce pe foștii săi colegi, prieteni și cunoscuți! Și-a avut însă respătirea nimerită, prin o ceată de șegăți, cari au întâmpinat nou cununații strigând din respecturi: »abzug, trădători, »bzug«. Când un gornic își schimbă numele, consătenii îi zic: al lui să fie!...

— **Incălțare sângeroasă.** Din Rochefort (Franța) se telegrafiază: August. Contra unei santinela, care se afla de post în apropierea depozitului de munițiuni al artileriei s'au tras mai multe focuri de revolver. Santinela a răspuns și atunci se întinse o adevărată luptă de foc. În cele din urmă santinela a trebuit să se retragă. Șefu de post auzind detunăturile, a alergat în ajutor. Apropindu-se post, văzu la oarecare depărtare, pe câmp un necunoscut, care alerga încoace și încolo. Crezând că are de-a face cu unul din agresori, șefu de post trase asupra lui, culcându-l la pământ. În urmă, făcându-se cercetări, santinela ce urma să fie schimbată, n'a putut fi găsită niciări. A doua zi, abia, corpul soldatului fu găsit în câmp, cu pieptul străbătut de un glonte. S'a stabilit că nefericita santinela a fost ucisă de chiar șefu de post.

— **O victimă a superstiției.** Din Madrid se anunță: În localitatea Gogor s'a comis un asasinat oribil. Un arendaș bogat, care era bolnav a chemat pe un vrăjitor și l'a întrebat ce trebuie să facă spre a se vindeca. Acesta l'a spus că numai atunci se va putea vindeca dacă va bea sângele unui copil nevinovat. Arendașul a consimțit la aceasta, obligându-se a plăti vrăjitorului 250 peseta.

Vrăjitorul a surprins pe un copil de 7 ani pe când făcea baie, l'a legat în sac și s'a dus cu el la arendaș. Acolo l'a înfipt un pumnal în inimă, iar arendașul a băut sângele cald ce curgea din rană. Nefericitul copil se sbătea încă pe când vrăjitorul îi tăia fășii de piele din corp spre a face comprese arendașului. Cadavru oribil mutilat al copilului a fost apoi aruncat într-o prăpastie.

Arendașul a fost arestat, Vrăjitorul a reușit să fugă.

Acest oribil asasinat a stârnit o senzație enormă în toată Spania.

— **Holera în Rusia.** În Peterburg holera continuă să facă ravagii în regiunile minlere.

Lucrătorii, de groaza epidemiei, nici nu mai vor să coboare în galerii; cele mai multe din mine sânt cu desăvârșire părăsitate.

În fundul unora din mine sau găsit un mare număr de cadavre.

Din Odessa vin știri și mai îngrozitoare. În fiecare zi se înregistrează aci, în cifră medie, 70 cazuri de holera cu o mortalitate de aproape 60 la sută.

În cursul lunii iulie s'au constatat 1940 cazuri de holera, 569 decese.

Din Lemberg se anunță că d-ul Merunovici, directorul serviciului sanitar al Galiciei, intervievat, a declarat că cu toată extensiunea holerei în Rusia, nu e primejdie iminentă ca epidemia să treacă frontiera. Măsurile sânt de așa natură, ca primul caz ce s'ar ivi, ar fi imediat cunoscut, iar bolnavul izolat în pavilioanele special amenajate.

Nu e adevărat că populațiunea rusească din regiunea limitrofă ar trece în masă pe teritoriul galiciei; paza militară e întărită dealungul graniței, așa că nimeni nu se poate schiza dela controlul sanitar.

În ce privește adevăratele proporțiuni ale epidemiei în Rusia e greu să se precizeze; în multe ținuturi lipsesc date statistice, și aceasta din pricină că multe familii tănulesc cazurile de îmbolnăvire.

— **Corespondența regelui Angliei.** Un ziar englez publică câteva date interesante referitoare la corespondența zilnică a regelui Gheorghe, care regulat primește cam 600 de scrisori și regina cam pe jumătate. Pentru a ușura manauarea lor, la oficiul poștal au fost angajați oameni speciali pentru împărțirea și stampilarea scrisorilor. Bineînțeles că în termen general regele nu-și poate trece corespondența amănunțit, ci scrisorile sânt extrase întru registru pe care regele după ce-l consultă, dă ordin secretarului său ce răspunsuri să dea.

— **Memoriile lui Claretie.** Editorul Fasquale din Paris aranjază supt tipar o nouă carte a academicianului Iules Claretie. În această carte autorul și-a fixat memoriile de acum patruzeci de ani pe când era încă cronicarul Teatrului național din Paris. În politică încă luase parte activă pe vremea aceia și »mintirile de acum au câteva șire amare referitor la pierderea Lot-haringiei. Mulți însă privesc cartea »*Quarante ans après (1870—1910)* drept răsbunare contra unor bărbați de stat și oamenii de teatru o înșiruire de patimi personale. Cartea e așteptată cu mult interes de cercurile literare și politice, dar indeosebi de contrarii bătrânului academician și după apariția ei vom avea parte de un nesfârșit șir de polemici.

— **Convocare.** Se aduce la cunoștință publică, că adunarea generală a secției Becicherecul-mare a »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se va ținea în 6/19 August a. c. la orele 3 p. m., în comuna Toracul-mic, cu următoarea ordine de zi:

1. Cuvânt de deschidere al directorului despărțământului. 2. Raportul comitetului cercual. 3. Răcoșiniul casslerului pe anul 1909. 4. Crearea bugetului pe anul 1910. 5. Disertații și eventuale prelegeri publice. 6. Propuneri conform §-ului 42 al statutelor. 7. Încheierea adunării.

Invităm deci pe toți membrii »Asociațiunii« și întreg poporul românesc la această adunare.

Pentru comitetul despărțământului. Toracul-mic la 25 Iulie (7 Aug.) 1910. V. Petrovici, director, Dr. Pavli Obădeanu, notar.

— **Apariția d-nei Schönberger.** Din Buda-pesta se anunță că doamna Roza Wallenstein, văd. baronului Schönberger, cea atât de mult amintită în legătură cu scandaloasa cădere a ministrului de justiție Polonyi de pe vremuri, a apărut iarăși la Băile Herculane. După cât scrie »A nap« baronesa a petrecut aici dele 6—10 a lunii c. În societatea contelui german Hohenau, unde se anunțaseră ca soți. Când însă au observat că sânt recunoscuți au dispărut amândoi.

— **Atentatul din Newyork.** Din Newyork se anunță că primarul Gaynor și-a recăștigat pe deplin forțele. Medicii au constatat cu singuranță locul unde s'a oprit glonte și cred că vor putea să-l îndepărteze fără multă greutate. O știre de mai târziu anunță că starea primarului s'a înrăit subit, căldurile s'au urcat și pulsul a început să bată mai rar. Medicii din jurul lui au hotărât să-i aplice inspirații artificiale de oxigen.

— **Un Roosevelt la țesghea.** Teodor Roosevelt junior a ocupat un post de calfă într'un magazin de covoare din New York. Bineînțeles, s'a îngajat nu de bunăvoie căci e obicinuit să facă pe omul de bani gata și în magazin trebuie să muncească în rând cu ceilalți, dar tatăl său la silit să-și câștige singur pânea și numai cu condiția asta l'a dat voie se se căsătorească. Tinerii Roosevelt locuiesc într'un otel din apropierea magazinului într'un apartament elegant căci din leafa lunară de 800 dolari Roosevelt își poate împlini toate plăcerile.

— **Pentru inundații din Gura-Răului** au mai contribuit: Din Săliște: Casa de păstrare (reuniune) 100 cor., Comuna politică 100 cor. Comuna bisericească 80 cor., Petru și Ioan Comșa 50 cor., Dr. Dicolae Comșa, Ion Banciu câte 20 cor., Nicolae Hențiu 12 cor., Dr. N. Petra 10 cor., Dr. Ioan Lupaș 6 cor. 40 f., Parashiva Simian, Elisaveta Popa și Marie Simion câte 3 cor., Victor Pop, A. Neamțiu și D. Costandea câte 2 cor., Stana Răuciu, Stana Lupe Comșa, Iordache Roșca, P. Moys, Profesor Vrabec câte 1 cor., dela mai mulți 11 cor. 60 f. Dl căpitan Ion Voic din Arad 20 cor.

Din Gurariului: Achim Loloiu 20 cor., Ion Lazar 8 cor., Alex. Ghisoiu 1 cor., Alexa Boboia »Serciaia«, Cornel Pop (Părău) și Emil Cioran (Reșinari) câte 1 cor. Laolaltă 482 cor., cari aduși la sua colectată de 711 cor. 50 fil., fac 1183 cor. 50 fileri.

x **Avem lipsă de apă bună de băut** care se află numai în fântinile sâpate regulat. Drept aceea atragem atenția on. cetitori asupra uzinei industriale a Inii Váradi Lajos din Hódmezővásárhely (ctt. Congrád) unde se găsesc, pentru prețuri convenabile, cele mai practice și mai bune unelte și mașini pentru săparea fântinilor, pînă aici încă necunoscute, cari se pot întrebuița și în rol nisipos, în lut și în pământ pietros.

Referindu-vă la acest prospecte și liste de prețuri se trimit gratuit.

? : Dentist român în Arad. :
? VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Gimnaziul român din Brad.

Înștițare pentru anul școlar 1910—1911.

Anul școlar 1910|1911 se începe la 1 Sept. v. 1910.

Părinții, cari doresc a și da copiii la acest institut, sânt poțiti a se prezenta cu fii sau ficele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1—3

Licitațiune minuendă.

Scaunul școlastic din Ozora (cott. Toron-
) prin aceasta escrie concurs de lici-
minuendă pentru facerea de nou a
94 buc. bănci școlare și 4 table negre

esclamării stipulată e de 1600 C.
licitațiunea se va ținea în sala cea mare
comunale în 23 August st. n. 1910
ore a. m.

Condițiunile și specificațiunile se pot vedea
la președintele scaunului școlastic.
Candidații au a depune înainte de lici-
vadiul de 10% în bani gata.
din-Ozora, la 12 August 1910.

pentru scaunul școlastic:
Onoriu Conopan,
v.-președintele scaunului școlastic.

Deschidere de ospătărie.

Am onoare a aduce la cunoștința
publică că am deschis în Arad,
Weitzer János No. 7 (în casa Uni-
o

ospătărie
se află orice fel de băuturi spiri-
toase, bere de Kőbánya, vinuri de
etc. Cuiină excelentă. Mâncări calde
etc. Primesc și abonați lunar. Ru-
gând binevoitorul sprijin al on. public
Cu deosebită stimă :

Petru Oprean,
ospătar.

Cea mai ieftină sursă pentru
săpunuri

săpunuri

pentru gospodărie, săpu-
nuri de toaletă, parfumuri,
și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru
biserici; e fabrica de săpun
a lui

Lorenz Károly,

Arad, Str. Forray p. Nádasy.

In atențiunea proprietarilor

Am onoare a face cunosc
că am depus cu succes
și pregătirea cu
industria și de
astfel ca repara
pararea cumpere
a tot-felul de
cumpene cu

**Cum-
pena!**
de pară, — zecimale, —
și pentru trăsuri, precum
punctuală a podurilor de 2
— și 1/2 kg. și legalizare
Rugând binevoitorul sprijin, sun
LUDOVIC SIRBU
DEVIA, Laktanya.

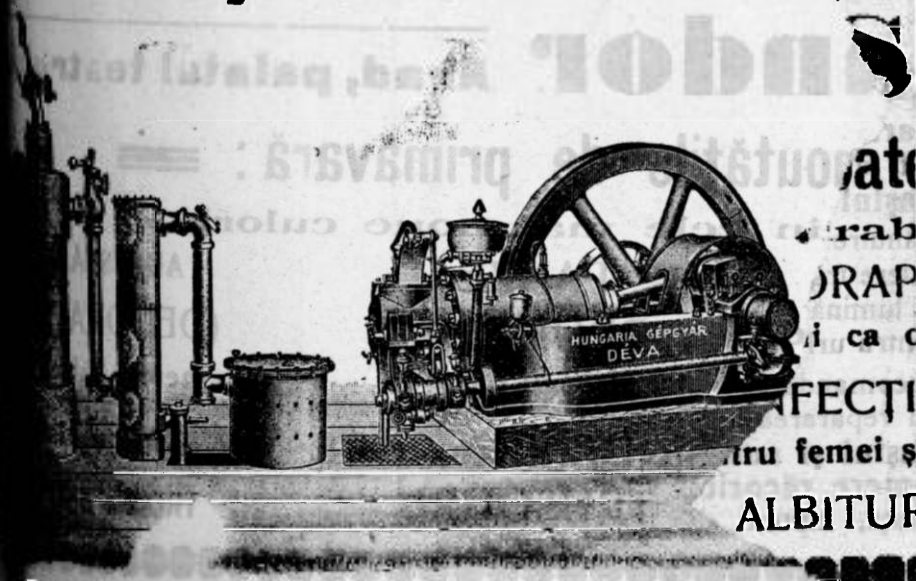
ACȚII

dela institut
și »Sentinel»
vânzare.
administrația ziarului »Tribun»

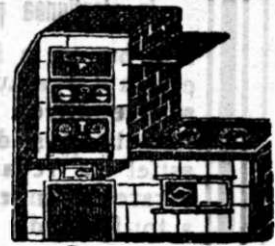
Cele
celente
mer
să
arat

fântâni
le pregăt
VĂRĂ K E
năz u. 14.
fabric
H.-M.-Vásá
Nu trebuie să
comunele, și
face săparea c
— **Primluc**
Recomand
tru împleni.
Catalog de prețuri în
Premiat la

Óró Kemény József. Fabrică de mașini

ALBITUF

Zorger Gyö

lăcătar artistic și pentru
Nagyvárad, Körös-u

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și repar
scări, coridoare, cerdacuri, grillage,
căminuri, porți, ferărie pentru portale
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor verthelmiene etc.
aranjament pentru - rie de metal
măcelării și căsăpi, mente pentru
basreliefuri, strungă- in executie
Desemnuri și prospecte se trimit grat

centimale
și semnarea
0, 10, 5, 2, 1
e alor. —
cu d. stimă:
lăcătar și mă-
jer diplomat,
u: nr. 6

AURITOR!

GYÖRY JÁNOS

auritor de saloane și biserici
Oradea-mare — Nagyvárad, Rákoczi-ut m

Primește spre executare, conform planului, auritor
reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoper
de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea
lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și
— — — sirea de nou a monumentelor. —

La dorință pregătesc prospect; pentru vederea lucră
— — in provincă merg pe spesele mele proprii. —

Lucrările mai însemnate ce am executat până acum: Casa
orașului Oradea-mare, palatul episcopesc greco catolic, biserica
lor noui din Olasz, palatul episcopesc rom.-cat.; biserica cat

BCU Cluj / Central University

= Atelierul de fotografiat a

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér
(Lângă farmacia lui Hintz)

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase
tografii, deasemenea acvarele, picturi în
specialități pe pânze ori mătase cari prin
lare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de se
n'o confundați, Cluj—Kolozsvár, piața Má
király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.
Referindu-vă la „Tribuna“ veți avea favor în pre

Sándor Arad, palatul teatru

e noutățile de primăvară: ==

ile in cele mai noue culori.

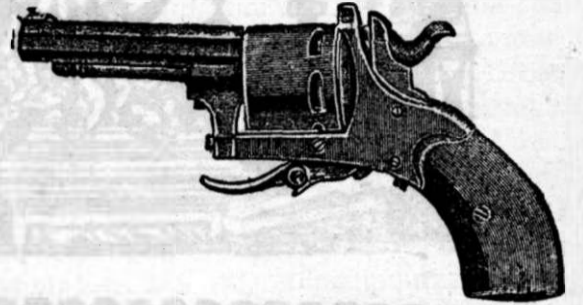
ori-unde	PANZE.	ADJUSTAN
UNI	BRODERII.	(DECORATI
l fete.	DANTELE.	pentru haie
RI.	ȘINOARE etc. etc.	Rog să binevo
	TRUSOURI.	vitrinele

Fratii Burza

Nr. telefonului 604.1

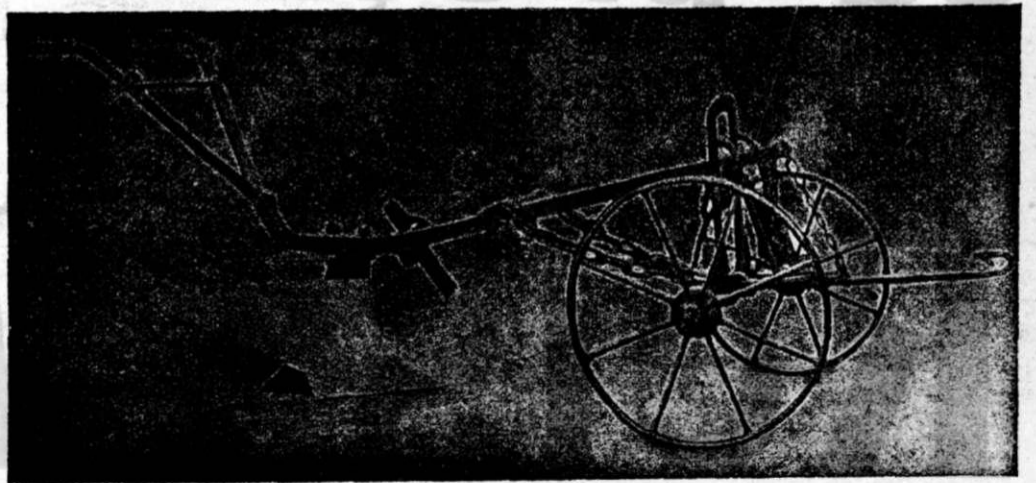
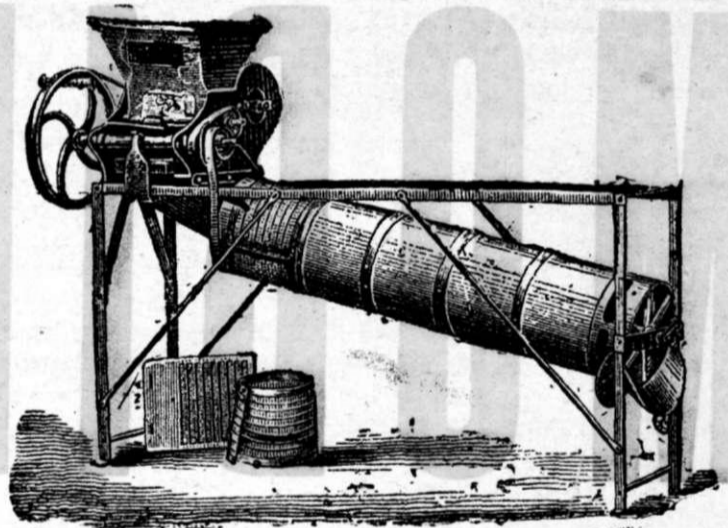
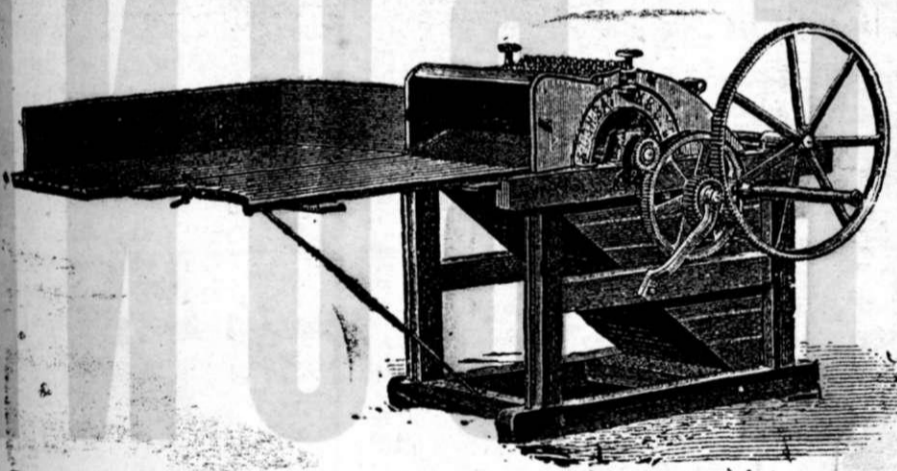
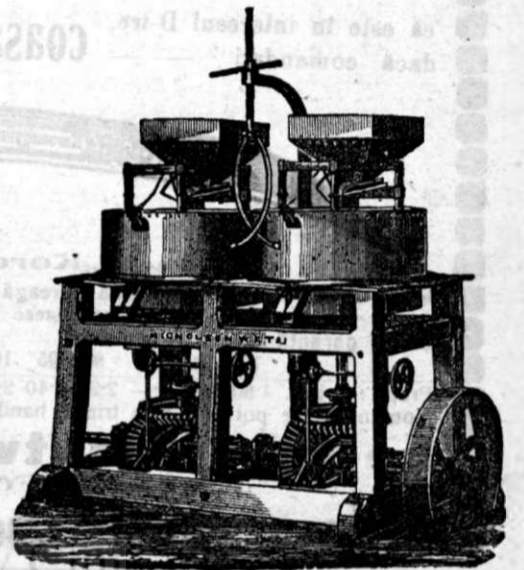
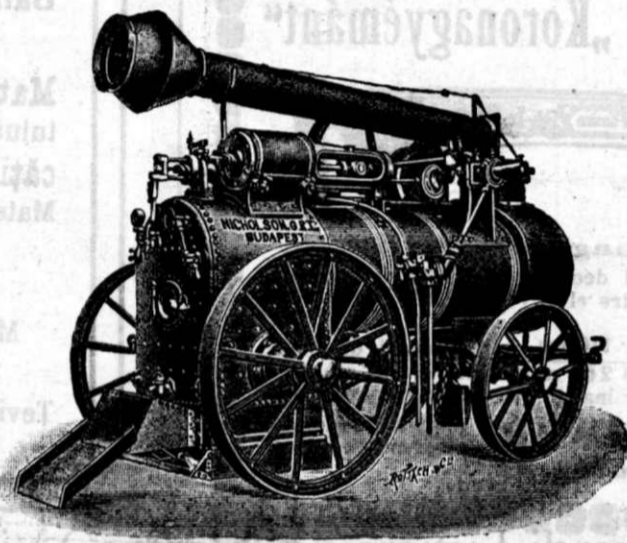
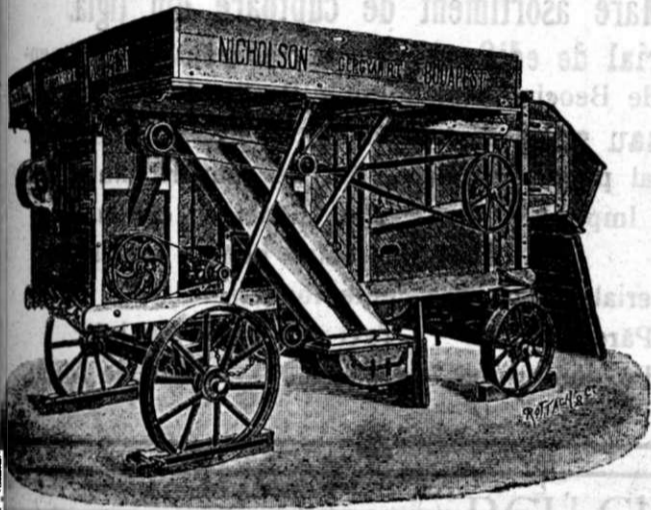
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér 1.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și **tot-felul de mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Centura generală a fabricii de mașini Nicholson din Budapesta pentru garnituri de treerat și orice mașini agronomice.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

≡ Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ≡

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TARSA sculptor și mălestru pietrar.
Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, stenit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.
Cămarile Centrale:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva, Nagyvárad.

Să ne credeți
că este în interesul D-tre, dacă comandați — — **coasa „Koronagyémánt“**

Cu coasa „Koronagyémánt“
bătută odată se poate cosi zlua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau mol nu se găsesc între ele. Pentru trăsnicia fiecărei bucăți garantăm.

75	80	85	90	95	100	110	cm.	La comanda de 10 buc.
								una se dă rahat. —

Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- — 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. —
Comandele se pot face prin trimit. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt“
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Intemeiată la 1880. Intemeiată la 1880.
Prima fabrică de ciment, gips și teracotă din Seghedin—Szeged a lui
Landesberg Mór

= Anteprișă de asfaltare. =

Primește orice lucrări din acest ram, ca: terase, canalizări, instalări de burlane din ciment usucarea pereților umezi, pavare fabricelor și a.

Plăci de marmoră și ciment de diferite forme și culori în fabricație proprie.

Atelier de gravură lucrări de sculptură în ciment piatră artificială și teracotă.

Scări din marmoră artificială.

Bănci, Pedestale și Balustrade lustruite.

Mare asortiment de cuptoare din țiglă.

Material de edificat Singur reprezentant al cimentului de Beocini, Românesc și Portland. **Var în bucăți sau stins** se trimite cu vagonul la orice gară.

Material pentru asfalt. Plăci de acoperit din asfalt.

Impletituri din trestie. Plăci de cătran.

Praf de piatră pentru frontispicii.

Material și țigle rezistente focului.

Păreți Rabitz. Țevi din beton cu brlu.

Țevi din conforment de piatră. Plăci de faianță.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.